

Sadržaj

Predgovor xxiii
O autorima xxxiii
Posebni savjeti za studente xxxv

Poglavlje 1 UVOD U SOCIJALNU PSIHLOGIJU 2

Što je socijalna psihologija? 6

Pokušajte! Eksplicitne i implicitne vrijednosti 6
Alternativni pokušaji razumijevanja socijalnog utjecaja 8
    Narodna mudrost 8 Filozofija 9
Usporedba socijalne psihologije s drugim društvenim znanostima 10
Usporedba socijalne psihologije i psihologije ličnosti 11

Snaga socijalnog utjecaja 13

Pokušajte! Podcjenjivanje snage socijalnog utjecaja 13
Socijalne situacije i ponašanje 13
Subjektivnost socijalne situacije 15
Kako nastaju konstrukcije: Čovjekovi osnovni motivi 17
Pristup koji polazi od samopoštovanja: Želja da o sebi imamo dobro mišljenje 18
    Opravdavanje prošlog ponašanja 19 Trpljenje i samoopravdavanje 19
Socijalno-kognitivni pristup: Potreba da budemo točni 21
    Socijalna spoznaja 21 Očekivanja o socijalnom svijetu 22
Ostali motivi 22

Socijalna psihologija i društveni problemi 23

Poglavlje 2 METODOLOGIJA: Kako socijalni psiholozi provode istraživanja 26

Socijalna psihologija: Empirijska znanost 29

Pokušajte! Kviz iz socijalne psihologije 30
Postavljanje hipoteza i teorija 31

Inspiracija iz ranijih teorija i istraživanja 31

Hipoteze temeljene na osobnim opažanjima 31

Metoda opažanja: Opisivanje socijalnog ponašanja 32

Analiza arhivske građe 33

Pokušajte!

Analiza arhivske građe 35

Ograničenja metode opažanja 35

Korelacijski pristup: Predviđanje socijalnog ponašanja 36

Anketa 37

Ograničenja korelacijskog pristupa: Korelacija nije uzročno-posljedična veza 39

Eksperimentalni pristup: Odgovaranje na pitanja o uzrocima 41**Pokušajte!**

Kviz: Korelacija nije isto što i uzročnost 42

Nezavisne i zavisne varijable 43

Unutarnja valjanost eksperimenta 44

Vanjska valjanost eksperimenta 46

Mogućnost generalizacije na druge situacije 46

Mogućnost generalizacije na druge ljude 47   Replikacija 48

Međukulturalna istraživanja 49

Osnovna dilema socijalnog psihologa 50

Etička pitanja u socijalnoj psihologiji 51**Temeljna nasuprot primijenjenim istraživanjima 53****Poglavlje 3****SOCIJALNA SPOZNAJA: Kako razmišljamo o socijalnom svijetu 56****S automatskim pilotom: Površno razmišljanje 59**

Ljudi kao svakodnevni teoretičari: Automatsko mišljenje po shemama 59

Funkcija shema: Zašto ih imamo? 59

Sheme upravljaju pažnjom i pamćenjem 61

Koje sheme će se primijeniti? Dostupnost i udešenost 63

Sheme se mogu održati i nakon što su se pokazale netočnima 66

Ostvarivanje naših shema: Samoispunjavajuće proročanstvo 67

Pokušajte!

Izbjegavanje samoispunjavajućeg proročanstva 71

Kulturalne odrednice shema 71

Mentalne strategije i prečaci 73

Koliko nam lako padne na pamet? Heuristika dostupnosti 74

Koliko je A slično B? Heuristika reprezentativnosti 76

«Uzimanje zdravo za gotovo»: Heuristika pomaka s uporišta 77

Pokušajte!

Kviz rasuđivanja 81

Kontrolirana socijalna spoznaja: Ulaganje truda u razmišljanje 82

Automatsko vjerovanje, kontrolirana nevjerica 84

	Ironija u procesu potiskivanja misli 85
Pokušajte!	Čudnovato njihalo 86
	Mijenjanje prošlosti u mislima: Zamišljanje što je moglo biti 87
	Prikaz socijalnog mišljenja 88
	Unapređivanje ljudskog mišljenja 89
Poglavlje 4	SOCIJALNA PERCEPCIJA: Kako spoznajemo druge ljude 94
	Neverbalno ponašanje 97
Pokušajte!	Upotreba glasa kao neverbalnog signala 98
	Pokazivanje emocija izrazom lica 99
	Čimbenici koji smanjuju točnost dekodiranja emocija 101
	Ostali kanali neverbalne komunikacije 103
	Neverbalna komunikacija putem više kanala 103
	Spolne razlike u neverbalnoj komunikaciji 106
	Implicitne teorije ličnosti: Popunjavanje praznina 107
	Uloga kulture u implicitnim teorijama ličnosti 107
	Atribucija uzroka: Odgovaranje na pitanje «Zašto?» 109
	Priroda atribucijskog procesa 110
	Model kovarijacije: Unutarnje nasuprot vanjskim atribucijama 111
Pokušajte!	Slušajte ljude kako atribuiraju 111
	Osnovna atribucijska pogreška: Ljudi kao psiholozi ličnosti 113
	Uloga perceptivne istaknutosti u osnovnoj atribucijskoj pogrešci 115
	Proces atribuiranja u dva koraka 116
	Intuitivna vjerovanja o osnovnoj atribucijskoj pogrešci 117
	Razlika izvođač/opažač 119
	Revidirana perceptivna istaknutost 120
	Uloga dostupnosti informacije u razlici izvođač/opažač 122
	Atribucije u vlastitu korist 122
Pokušajte!	Atribucije u vlastitu korist na sportskim stranicama 123
	Uloga kulture u atribucijskom procesu 126
	Kultura i osnovna atribucijska pogreška 127
	Kultura i sukladno zaključivanje 129
	Kultura i ostale atribucijske pogreške 131
	Koliko su točne naše atribucije i dojmovi? 133
	Zašto su naši dojmovi o drugima ponekad pogrešni? 134
	Zašto nam se naši dojmovi čine točnima? 135

- Pokušajte!** Ironija u procesu potiskivanja misli 85
- Pokušajte!** Čudnovato njihalo 86
- Mijenjanje prošlosti u mislima: Zamišljanje što je moglo biti 87
- Prikaz socijalnog mišljenja 88**
- Unapređivanje ljudskog mišljenja 89**
- Poglavlje 4 SOCIJALNA PERCEPCIJA: Kako spoznajemo druge ljude 94**
- Neverbalno ponašanje 97**
- Pokušajte!** Upotreba glasa kao neverbalnog signala 98
- Pokazivanje emocija izrazom lica 99
- Čimbenici koji smanjuju točnost dekodiranja emocija 101
- Ostali kanali neverbalne komunikacije 103
- Neverbalna komunikacija putem više kanala 103
- Spolne razlike u neverbalnoj komunikaciji 106
- Implicitne teorije ličnosti: Popunjavanje praznina 107**
- Uloga kulture u implicitnim teorijama ličnosti 107
- Atribucija uzroka: Odgovaranje na pitanje «Zašto?» 109**
- Priroda atribucijskog procesa 110
- Model kovarijacije: Unutarnje nasuprot vanjskim atribucijama 111
- Pokušajte!** Slušajte ljude kako atribuiraju 111
- Osnovna atribucijska pogreška: Ljudi kao psiholozi ličnosti 113
- Uloga perceptivne istaknutosti u osnovnoj atribucijskoj pogrešci 115
- Proces atribuiranja u dva koraka 116
- Intuitivna vjerovanja o osnovnoj atribucijskoj pogrešci 117
- Razlika izvođač/opažatelj 119
- Revidirana perceptivna istaknutost 120
- Uloga dostupnosti informacije u razlici izvođač/opažatelj 122
- Atribucije u vlastitu korist 122
- Pokušajte!** Atribucije u vlastitu korist na sportskim stranicama 123
- Uloga kulture u atribucijskom procesu 126**
- Kultura i osnovna atribucijska pogreška 127
- Kultura i sukladno zaključivanje 129
- Kultura i ostale atribucijske pogreške 131
- Koliko su točne naše atribucije i dojmovi? 133**
- Zašto su naši dojmovi o drugima ponekad pogrešni? 134
- Zašto nam se naši dojmovi čine točnima? 135

Poglavlje 5 SAMOPOIMANJE: Kako spoznajemo sami sebe 138

Priroda pojma o sebi 140

Funkcije pojma o sebi 142

Kulturalne razlike u definiranju sebe 143

Pokušajte! Mjera nezavisnosti i međuzavisnosti 144

Spolne razlike u definiranju sebe 145

Spoznavanje sebe introspekcijom 146

Usmjeravanje na sebe: Teorija svijesti o sebi 148

Pokušajte! Mjera međuzavisnosti u odnosu 147

Pokušajte! Mjera privatne svijesti o sebi 150

Zaključivanje o uzrocima svojih osjećaja: Govorimo više nego što možemo znati 150

Posljedice introspektivnog zaključivanja o razlozima 153

Spoznavanje sebe opažanjem vlastitog ponašanja 154

Zaključivanje tko smo iz načina kako se ponašamo: Teorija samopercepcije 154

Intrinzična nasuprot ekstrinzičnoj motivaciji 155

Razumijevanje vlastitih emocija: Dvofaktorska teorija emocija 158

Nalaženje pogrešnog uzroka: Pogrešna atribucija uzbuđenja 161

Tumačenje socijalne okoline: Teorije emocija temeljene na kognitivnoj procjeni 162

Spoznavanje sebe opažanjem drugih ljudi 164

Spoznavanje sebe uspoređujući se s drugima 164

Upravljanje dojmovima: Cijeli svijet je pozornica 166

Poglavlje 6 SAMOOPRAVDAVANJE I POTREBA ZA OČUVANJEM SAMOPOŠTOVANJA 172

Potreba za opravdavanjem vlastitih postupaka 174

Teorija spoznajnog nesklada 174

Racionalno ponašanje nasuprot racionaliziranju 177

Odluke, odluke, odluke 178

Iskrivljavanje onoga što nam se sviđa i ne sviđa 178 Trajnost odluke 178

Niska lopta: Iluzija neopozivosti 179

Pokušajte! Opravdavanje odluka 179

Odluka da se ponašamo nemoralno 180 Kako nesklad utječe na osobne vrijednosti 181

Opravdavanje truda 182

Pokušajte! Opravdavanje postupaka 184

Psihologija nedovoljnog opravdanja 184

Zagovaranje suprotnih stavova 184   Zagovaranje suprotnih stavova i rasni odnosi 186
 Licemjerje i prevencija AIDS-a 186   Nedovoljna kazna 188
 Trajnost samouvjeravanja 190   Što podrazumijevamo pod «nedovoljnim opravdanjem»? 191
 Ne samo nagrade i kazne 191

Naknadno prebrojavanje dobrih i loših djela 192

Ben Franklin efekt 192

Pokušajte! Dobra djela 193

Kako počinjemo mrziti svoje žrtve 194

Dokazi za motivacijsku pobudenost 196

Novi smjerovi u istraživanju samoopravdavanja 198

Teorija neusklađenog pojma o sebi 198

Teorija samodokazivanja 200

Teorija održavanja vlastite vrijednosti 201

Smanjenje nesklada 202   Zašto je moguće da više pomazemo strancu nego prijatelju? 203

Teorija samopotvrđivanja 204

Samoopravdavanje nasuprot samoodržavanju: Uloga negativnih vjerovanja o sebi 206

Samoprovjera nasuprot samouzdanju 207

Smanjenje nesklada i kultura 208

Kako izbjeći zamku racionalizacije 209

Učenje iz vlastitih pogrešaka 209

Revidirani slučaj Heaven's Gate 210

Poglavlje 7   STAVOVI I PROMJENA STAVA: Djelovanje na misli i osjećaje 214

Priroda i porijeklo stavova 217

Koje je porijeklo stavova? 218

Kognitivno zasnovani stavovi 218   Emocionalno zasnovani stavovi 218

Stavovi zasnovani na ponašanju 220

Snaga stava i pobudljivost 220

Pokušajte! Emocionalno-kognitivna osnova stavova 221

Promjena stava 222

Mijenjanje stavova mijenjanjem ponašanja: Revidirana teorija spoznajnog nesklada 222

Uvjeravajuća poruka i promjena stava 223

Središnji i periferni put uvjeravanja 225

Motivacija za usmjeravanje pažnje na argumente 225

Sposobnost usmjeravanja pažnje na argumente 228

Kako postići dugotrajnu promjenu stava 228

- Pokušajte!** Potreba za spoznajom 229
 Emocije i promjena stava 230
 Emocionalni utjecaji na put uvjeravanja 230
 Poruke izazivanja straha 231 Emocije kao heuristike 232
 Emocije i različite vrste stavova 233 Kultura i različite vrste stavova 234

Kako razviti otpornost na promjenu stava 235

- Očvršćivanje stava 235
 Odupiranje pritisku vršnjaka 235
 Kada uvjeravanje dovodi do suprotnog učinka: Teorija reaktivnosti 237

Kada stavovi omogućuju predviđanje ponašanja? 237

- Predviđanje spontanih ponašanja 238
 Predviđanje namjernih ponašanja 239

Moć reklame 241

- Što je u osnovi djelovanja reklama? 241
 Subliminalno oglašavanje: Novi oblik kontrole uma? 243
 Istina o subliminalnim reklamama 245
 Laboratorijski dokazi za subliminalni utjecaj 245

- Pokušajte!** Reklamiranje i kontrola uma 247
 Moć reklame koja se svjesno opaža 247

Poglavlje 8 KONFORMIZAM: Promjena ponašanja 250

Konformizam: Kada i zašto 253

Informacijski socijalni utjecaj: Potreba da znamo što je «ispravno» 261

- Važnost točnosti 257
 Kada informacijski konformizam odvede u pogrešnom smjeru 258
 Kada će se ljudi konformirati informacijskom socijalnom utjecaju? 261
 Kada je situacija nejasna 261 Kada je situacija krizna 261
 Kada su drugi ljudi stručnjaci 261

- Pokušajte!** Nezgode i informacijski socijalni utjecaj 262

- Odupiranje informacijskom socijalnom utjecaju 262

Normativni socijalni utjecaj: Potreba da budemo prihvaćeni 263

- Konformizam i društveno odobravanje: Aschova istraživanja procjene duljine linija 264
 Novi pogled na važnost točnosti 267

- Posljedice odupiranja normativnom socijalnom utjecaju 268

- Pokušajte!** Otkrivanje normativnog socijalnog utjecaja kroz kršenje pravila 269

- Normativni socijalni utjecaj u svakodnevnom životu 270

- Socijalni utjecaj i slika ženskog tijela 271   Socijalni utjecaj i slika muškog tijela 273

Kada će se ljudi konformirati normativnom socijalnom utjecaju? 275

Kada se grupa sastoji od tri ili više osoba 275 Kada je grupa važna 276

Kada u grupi nemamo saveznike 276

Pokušajte! Moda: Normativni socijalni utjecaj na djelu 277

Kada je kultura grupe kolektivistička 278

Kada je samopoštovanje nisko 279 Spolne razlike u konformiranju 279

Odupiranje normativnom socijalnom utjecaju 280

Utjecaj manjine: Kada nekolicina utječe na mnoštvo 280

Korištenje socijalnog utjecaja za poticanje poželjnog ponašanja 281

Uloga propisujućih i običajnih normi 282

Popuštanje: Zahtjevi za promjenom ponašanja 284

Spontani konformizam: Djelovanje automatskim pilotom 284

Tehnika vratima u lice 285

Tehnika noga u vratima 287

Pokoravanje autoritetu 288

Uloga normativnog socijalnog utjecaja 291

Uloga informacijskog socijalnog utjecaja 292

Drugi razlozi zbog kojih se pokoravamo 293

Konformiranje pogrešnoj normi 293 Samoopravdavanje 294 Ne radi se o agresiji 294

Poglavlje 9 GRUPNI PROCESI: Utjecaj u socijalnim grupama 298

Definicije: Što je grupa? 301

Zašto se ljudi priključuju grupama? 301

Struktura grupa 302 Socijalne norme 302 Socijalne uloge 302 Spolne uloge 303

Pokušajte! Odstupanje od uloge 304

Grupna kohezija 305

Kako grupe utječu na ponašanje pojedinaca 305

Socijalna facilitacija: Kad prisustvo drugih na nas djeluje poticajno 305

Jednostavni nasuprot teškim zadacima 306 Pobuđenost i dominantni odgovor 307

Zašto prisustvo drugih izaziva pobuđenost 307

Socijalno zabušavanje: Kad prisustvo drugih na nas djeluje opuštajuće 308

Spolne i kulturalne razlike u socijalnom zabušavanju: Tko najviše zabušava? 310

Deindividuacija: Gubljenje u mnoštvu 311

Deindividuacija kod ljudi smanjuje osjećaj odgovornosti 312

Deindividuacija pojačava pridržavanje grupnih normi 313

Grupne odluke: Jesu li dvije glave (ili više njih) pametnije od jedne? 314

Gubitak u procesu: Kad grupne interakcije sprečavaju uspješno rješavanje problema 315

Neuspjeh u razmjeni specifičnih podataka 315 Grupna zasljepljenost: Mnogo glava, jedan um 317

Grupna polarizacija: Pomak prema krajnostima 319

Pokušajte!

Upitnik dilema pri izboru 320

Teorija kulturalnih vrijednosti 321

Vodstvo u grupama 321

Vodstvo i ličnost 322

Vodstvo: Prava osoba u pravoj situaciji 322

Spol i vođenje 324

Sukob i suradnja 325

Socijalne dileme 326

Pokušajte!

Dilema zatvorenika 327

Povećanje suradnje u dilemi zatvorenika 328 Druge vrste socijalnih dilema 328

Primjena prijetnji u razrješavanju sukoba 329

Učinci komunikacije 331

Pregovaranje i cjenkanje 331

Poglavlje 10**MEĐUSOBNA PRIVLAČNOST:****Od prvih dojmova do bliskih veza 336****Glavne odrednice privlačnosti 339**

Osoba iz susjedstva: Učinak blizine 340

Pokušajte!

Ispitivanje učinka blizine u vašem životu 341

Sličnost 342

Uzajamno sviđanje 344

Učinci fizičke privlačnosti na sviđanje 345

Što je privlačno? 346

Kulturalni standardi ljepote 347

Snaga poznatosti 349

Pretpostavke o privlačnim ljudima 349

Sjećanja na početnu privlačnost 351

Teorijemeđusobne privlačnosti: Socijalna razmjena i jednakost 352

Teorija socijalne razmjene 352

Teorija jednakosti 354

Bliski odnosi 355

Definiranje ljubavi 355

Partnerska nasuprot strastvenoj ljubavi 355

Pokušajte!

Skala strastvene ljubavi 357

Trojidelna teorija ljubavi 358

Stilovi ljubavi 358

Uloga kulture u definiranju ljubavi 359

Ljubav u individualističkim i kolektivističkim društvima 360

Objašnjenja ljubavi i privlačnosti 362

Socijalna razmjena u dugotrajnim odnosima 362

Ravnopravnost u dugotrajnim odnosima 364

Evolucijska objašnjenja ljubavi 366

Stilovi privrženosti i intimne veze 368

Atribucije i stil privrženosti 370

Odnosi kao među(o)sobni proces 371

Prekidanje intimnih veza 373

Proces prekida 373 Iskustvo prekida 376

Pokušajte! Istraživanje prekida veza 377

Poglavlje 11 **PROSOCIJALNO PONAŠANJE: Zašto ljudi pomažu?** 380

Temeljni motivi prosocijalnog ponašanja: Zašto ljudi pomažu? 382

Evolucijska psihologija: Instinkti i geni 383

Selekcija srodnika 383

Pokušajte! Norma uzajamnosti 384

Norma uzajamnosti 385 Učenje socijalnih normi 385

Socijalna razmjena: Gubici i dobici zbog pomaganja 386

Empatija i altruizam: Čisti motiv za pomaganjem 387

Osobne odrednice prosocijalnog ponašanja: Zašto neki ljudi pomažu češće od drugih? 391

Individualne razlike: Altruistična ličnost 391

Spolne razlike u prosocijalnom ponašanju 393

Kulturalne razlike u prosocijalnom ponašanju 394

Učinak raspoloženja na prosocijalno ponašanje 395

Učinak pozitivnog raspoloženja: Osjećaš se dobro, činiš dobro 396

Pokušajte! Raspoloženje i sklonost pomaganju 396

Oslobađanje od negativnog raspoloženja: Osjećaš se loše, činiš dobro 397

Situacijske odrednice prosocijalnog ponašanja: Kada će ljudi pomagati? 398

Okolina: Ruralna nasuprot urbanoj 398

Broj promatrača: Efekt broja promatrača 399

Primjećivanje događaja 401 Tumačenje događaja kao nesretnog slučaja 403

Preuzimanje odgovornosti 404 Znanje o tome kako pružiti pomoć 405

Odluka o pružanju pomoći 405

Priroda odnosa: Odnosi zajedništva nasuprot odnosima razmjene 406

Kako u većoj mjeri potaknuti pomaganje? 409

Povećanje vjerojatnosti da će promatrači intervenirati 409

Poticanje volontiranja 410

Pokušajte! Tehnika izgubljenog pisma 411

Poglavlje 12 AGRESIJA: Zašto nanosimo bol drugima 414

Što je agresija? 417

Je li agresija urođena ili naučena? 417

Pokušajte!

Situacijska agresija 418

Je li agresija instinktivna? Situacijska? Stvar odabira? 418

Agresivnost u različitim kulturama 419

Agresija među Irokezima 420

Agresija i kultura časti 420

Neuralni i kemijski utjecaji na agresiju 421

Serotonin i testosteron 421

Alkohol i agresija 423

Situacijski uzroci agresije 423

Bol i nelagoda kao uzroci agresije 424

Socijalne situacije koje dovode do agresije 425

Frustracija 425

Pokušajte!

Vrućina, vlaga i agresija 425

Izravna provokacija i uzvraćanje 427

Agresivni predmeti kao znakovi 428

Prisutnost oružja 428

Pokušajte!

Uvrede i agresija 429

Oponašanje agresivnog ponašanja drugih ljudi 430

Izloženost nasilju u medijima 431

Utjecaj na djecu 431 Što je s odraslima? 433 Otupljujući utjecaj nasilja na TV-u 434

Kako nasilje u medijima utječe na naš pogled na svijet? 435

Zašto nasilje u medijima utječe na agresiju gledatelja? 435

Nasilna pornografija i nasilje nad ženama 435

Kako smanjiti agresiju 438

Smanjuje li kažnjavanje agresivno ponašanje? 438

Primjena kazne za nasilne odrasle 439

Katarza i agresija 441

Utjecaj agresivnih postupaka na kasniju agresiju 441

Okrivljavanje žrtve naše agresije 443

Što trebamo učiniti sa svojom ljutnjom? 445

Iskazivanje ljutnje i svijest o svojim osjećajima 445

Oslobađanje ljutnje kroz ispriku 446

Modeliranje neagresivnog ponašanja 447

Trening komunikacije i vještina rješavanja problema 448

Izazivanje empatije 448

Podučavanje empatije u školama 449

Je li masakr u školi Columbine mogao biti spriječen? 450

Poglavlje 13 **PREDRASUDE: Kako nastaju i kako ih smanjiti** 454

Predrasude: Sveprisutna društvena pojava 457

Predrasude i samopoštovanje 458

Izvešće o napretku 459

Predrasude, stereotipi i diskriminacija 460

Predrasude: Emocionalna sastavnica 460

Stereotipi: Kognitivna sastavnica 461

Pokušajte!

Stereotipi i agresija 462

Sport, rasa i atribucije 462   Stereotipi, atribucije i spol 463

Diskriminacija: Ponašajna sastavnica 465

Što uzrokuje predrasude? 466

Način na koji mislimo: Socijalna spoznaja 467

Socijalna kategorizacija: Mi nasuprot njih 467   Pristranost prema vlastitoj grupi 468

Homogenost vanjske grupe 469   Propusti u logici 470   Aktivacija stereotipa 472

Zašto neželjeni stereotipi opstaju 473   Automatska i kontrolirana obrada stereotipa 474

Iluzorna korelacija 477   Revidiranje stereotipnih vjerovanja 479

Način na koji pripisujemo značenje: Pristranosti u atribuciji 480

Dispozicijska nasuprot situacijskim objašnjenjima 480

Revidirana zvonasta krivulja 481   Očekivanja i iskrivljenja 483

Optuživanje žrtve 483   Samoispunjavajuće proročanstvo 484

Način na koji raspodjeljujemo resurse: Teorija realnog sukoba 486

Ekonomsko i političko natjecanje 486   Uloga žrtvenog janjeta 488

Način na koji se konformiramo: Normativna pravila 490

Kad su predrasude institucionalizirane 490   «Moderne» predrasude 492

Prikrivene i otvorene predrasude u Zapadnoj Europi 493

Kako se predrasude mogu smanjiti? 494

Hipoteza kontakta 494

Kada kontakt rezultira smanjenjem predrasuda: Šest uvjeta 495

Suradnja i međusobna ovisnost: Razred-slagalica 497

Zašto razred-slagalica djeluje? 500

Pokušajte!

Grupa za učenje poput razreda-slagalice 501

Postupno omasovljenje suradničkog učenja 501

Socijalna psihologija na djelu 1 **SOCIJALNA PSIHOLOGIJA I ZDRAVLJE** 504

Stres i ljudsko zdravlje 507

Učinci negativnih životnih događaja 508

Percipirani stres i zdravlje 510
 Osjećaj upravljanja svojim životom: Važnost percipirane kontrole 512
     Povećavanje percipirane kontrole u domovima za starije osobe 512
     Kada oduzmemo kontrolu 514

Znanje da to možete učiniti: Samopouzdanje 515
 Objašnjavanje negativnih događaja: Naučena bespomoćnost 517

Suočavanje sa stresom 522

Spolne razlike u suočavanju sa stresom 522
 Socijalna podrška: Primanje pomoći drugih ljudi 524

Pokušajte! Socijalna podrška 525

Ličnost i stilovi suočavanja 526

Pokušajte! Test životne orijentacije 526

Otvaranje: Povjeravanje drugima 528

Prevenција: Usvajanje zdravih navika 530

Oblikovanje poruke: Naglašavanje dobitaka naspram gubicima 530
 Mijenjanje ponašanja važnih za zdravlje primjenom teorije nesklada 532

Pokušajte! Mijenjanje vlastitih zdravstvenih navika 533

Socijalna psihologija na djelu 2 SOCIJALNA PSIHOLOGIJA I OKOLIŠ 536

Okoliš kao izvor stresa 538

Buka kao izvor stresa 539
     Buka i percipirana kontrola 539   Buka i urbani život 541
 Gužva kao izvor stresa 542
     Gužva i percipirana kontrola 543   Gužva i atribucije 544
     Gužva i preopterećenost osjetila 544

Primjena socijalne psihologije u mijenjanju ponašanja koja štete okolišu 545

Pokušajte! Kada se ljudi osjećaju skućeno? 546

Razrješavanje socijalnih dilema 546

Štednja vode 549

Štednja energije 550

    Kako gubitak energije učiniti vidljivim 550   Pretvaranje štednje u natjecanje 551

Redukcija otpada 552

Pokušajte! Primjena propisujućih normi kako bi se smanjilo bacanje otpadaka 553

Poticanje ljudi na recikliranje 554

Pokušajte! Mijenjanje ponašanja koja štete okolišu 556

Svjedočenje očevidaca 561

Zašto očevici često griješe? 562

Zapažanje 563   Pohranjivanje 565   Dosjećanje 568

Procjena vjerodostojnosti svjedočenja 570

Je li sigurnost jamstvo točnosti? 570

Pokušajte! Vjerodostojnost svjedočenja očevidaca 571

Pokazatelji vjerodostojnog svjedočenja 571

Problem s verbaliziranjem 572

Procjenjivanje lažu li svjedoci 572

Pokušajte! Detektor laži 575

Može li se vjerodostojnost svjedočenja povećati? 576

Rasprava o naknadnom dosjećanju 577

Porote: Grupni procesi na djelu 578

Učinci publiciteta prije suđenja 579

Kako porotnici obrađuju informacije tijekom suđenja 581

Rasprave u prostoriji za porotnike 582

Veličina porote: Je li dvanaest glava pametnije od šest? 583

Zašto ljudi poštuju zakone? 584

Smanjuju li stroge kazne kriminal? 584

Pokušajte! Znate li kazne za savezne zločine u SAD-u? 585

Pravednost postupka: Ljudski osjećaj pravednosti 587

Pojmovnik 590

Literatura 599

Zahvale 661

Kazalo imena 665

Kazalo pojmova 681